

N:o 252.

Af herr **Kvarnzelius m. fl.**, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående fördelning af de medel, som komma att under år 1909 och 1910 afsättas till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder.*

I Kungl. Maj:ts nådiga proposition n:o 184 framläggas för Riksdagen förslag till fördelning af de medel, som komma att under 1909 och 1910 afsättas till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder. Enligt detta förslag skulle större eller mindre belopp komma att utgå till några af de i landet arbetande nykterhetssällskapen. Sålunda föreslås anslag åt Järnvägsmännens helnykterhetsförbund, Svenska sällskapet för nykterhet och folkupfostran, Sveriges lärares nykterhetsförbund, Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund och Sveriges nationaltempel af templarorden.

Det synes oss, att goda skäl kunna andragas för att anslag af de ifrågavarande medlen äfven bör utgå till landets största nykterhetssällskap: Sveriges storloge af goodtemplarorden, hvilken sedan den 5 november 1879, således i nära 30 år, utöfvat verksamhet här i landet och vid senaste årsmöte, Falun 1908, räknade ej mindre än 142,214 medlemmar, fördelade på 2,245 lokalafdelningar (loger) inom de äldres afdelning och 54,633 medlemmar i 775 loger uti de yngres afdelning. Sammanlagdt således 196,847 medlemmar i 3,020 afdelningar. Till den undervisningsverksamhet, som uti den sist nämnda afdelningen utöfvades, lämnade storlogen under sistförflutna arbetsår ett anslag af kronor 8,595: 50, hvarjämte de särskilda distrikt- och kretsorganisationerna samt logerna lämnat bidrag.

Storlogens verksamhetsområde, som omfattar hela landet, är nämligen indeladt i 31 distrikt. Dessa åter äro indelade uti kretsar; hvarje krets omfattande ett begränsadt område med alla där befintliga loger. Krets- och distriktförsamlingarna liksom storlogen sammansättas af vederbörligen valda ombud och hvarje församling har till uppgift att hvar och en inom sitt område bedrifva verksamheten enligt af storlogen utstakade grunder samt anskaffa de medel, som utöfver de af storlogen beviljade anslagen, kunna kräfvast.

Enbart deltagande i dessa olika institutioners sammankomster och öfverläggningar är af folkuppfostrande betydelse, i det att medlemmarne där få lära sig parlamentariska former och försöka sig på samt utveckla konsten att yttra sig offentligt.

Ordens väsentligaste upplysnings- och folkuppfostrande verksamhet bedrifves genom särskilda föreläsare, litteraturspridning i stor skala, biblioteks-, äfven vandringsbiblioteks upprättande, studiecirklars och flyttande folkhögskolekursers, äfvensom särskilda instruktionskursers anordnande.

De af orden antagna föreläsarne och instruktörerna, till hvilkas resor och ersättande storlogen under senaste år bidragit med kronor 17,278: 25, men hvilka kostat många gånger denna summa — de ha erhållit sin väsentligaste ersättning från distrikt-, krets- och grundloger, hafva till stor del varit akademiskt bildade. De ha äfven stått landets föreläsningsföreningar utan särskild kostnad till buds. Under arbetsåret 1907—1908 ha i föreläsningsföreningarna genom ordens försorg och på dess bekostnad hållits 48 vetenskapliga föreläsningar i alkoholfrågan. De af orden i olika delar af landet anordnade allmänna föreläsningarna och föredragen uppgå årligen till minst ett par tusen.

För litteraturspridning har storlogen upprättat en särskild byrå »Svenska nykterhetsförlaget». Genom den har utgifvits och spridts i många hundratusentals exemplar nykterhetsskrifter af de på området förnämsta in- och utländska författare. Den utgifver äfven, utom ordens tidningar, »Goodtemplarlogernas föreläsningsbibliotek», innehållande i lättfattlig form korta uppsatser i allmänbildande ämnen och afsedda att föredragas vid logemötena. Endast genom denna, med stor omsorg redigerade publikation, har mycken kunskap spridts bland stora breda lager af vårt folk. Genom samma byrå sker ock bokförmedling af litteratur från alla våra förnämsta förleggare. Under senaste arbetsår förmedlades sådan litteratur för

kr. 16,605: 10, hvartill storlogen bidrog med kr. 3,335. Bokvalen granskas af distriktstudieledaren och storlogens studiedirektor. Storlogen har desslikes upprättat 11 vandringsbibliotek samt nedlägger härpå en årlig kostnad af lägst 1,000 kronor. För sin bokförmedling och biblioteksverksamhet har storlogen sedan flere år tillbaka erhållit statsunderstöd, de två sista åren med sammanlagdt 1,600 kronor årligen.

Goodtemplarorden började först af alla nykterhetssällskap att vid sidan af nykterhetsarbetet lägga en allmän folkbildningsverksamhet, ledd af särskilda, därför lämpliga, så långt möjligt varit pedagogiskt utbildade, personer. Denna verksamhet, som pågått sedan femton år tillbaka, utöfvades under arbetsåret 1907—1908 af 316 cirklar. Inom hvarje sådan cirkel upprättas och utvecklas ett bibliotek med allmänbildande böcker. Ett stort antal af dessa studiecirklar i stad och på landsbygd anordna aftonsamkväm, öppna för allmänheten, för att om möjligt påverka den till intresse för våra stora diktares verk, för föreläsningar om dessa och i allmänbildande ämnen samt musik och sång. Till vägledning för studiecirklarne och en hvar, som vill idka själfstudier, har utgifvits studiehandböcker. Den första redogör för bland annat studiecirklarnes organisation, ger råd och anvisningar för rationell folkbildnings- och föreläsningsverksamhet. Den andra och tredje innehålla anvisningar på själfstudier i olika ämnen, utarbetade af vetenskapsmän i de olika facken. Medarbetarne i studiehandböckerna äro professorerna Hans Larsson, Ad. Noréen, C. Hallendorff, Curt Wallis, A. G. Hög-bom, Hj. Öhrvall, Gust. F. Steffen, docenterna Oscar Carlgren och Bengt Lidfors, lektorerna J. Bergman, P. G. Laurin och Einar Wahlgren samt fil. kand. Gust. Norén.

I hvilken hög grad studiecirklarnes biblioteksverksamhet utvecklats framgår af följande:

1904—1905	inköptes böcker för	kr.	2,500: —,
1905—1906	»	»	» 6,081: 30,
1906—1907	»	»	» 10,304: 50,
1907—1908	»	»	» 16,605: 10.

Sedan tre år tillbaka har storlogen tillika anordnat flyttande folkhögskolekurser. Under de två sist förflutna arbetsåren ha 10 sådana kurser hållits, 5 hvardera året, alla talrikt besökta. Storlogen har till dessa kurser bidragit med kr. 5,700.

Inom de särskilda distrikten ordnas årligen, ibland flere gånger om året, för ordens egna medlemmar afsedda instruktionskurser med uppgift att gifva deltagarne vägledning och undervisning i afseende å alla de verksamhetsgrenar orden står i spetsen för. Medels föreläsningar, lektioner och åskådningsmateriell framhållas och belysas de bästa metoderna för nykterhetsundervisning bland barn, huru ett värdigt men kraftfullt nykterhetsarbete bör bedrivas, hur ordens folkbildningsverksamhet bör planläggas och utföras, hur bibliotek skola upprättas o. s. v.

De medel storlogen för sin verksamhet har att förfoga öfver uppstå dels genom de kvartalsvis utgående bidrag, som ordens alla fullvuxna medlemmar äro skyldiga att lämna, 15 öre pr kvartal eller 60 öre om året, dels af öfverskott på för logerna afsedd, af Storlogen utgifven arbetsmateriell samt afgifter för ledamotskap i Storlogen, en gång för alla 3 kronor.

Att märka är att af det årliga bidraget, 60 öre per medlem, halfva beloppet eller 30 öre per medlem, stannar hos distriktlogerna såsom grundval för deras ekonomi. Storlogen utbetalade under arbetsåret för sin verksamhet 1907—1908 kronor 78,378: 17. Vinst och förlustkontot för året visar i nettoinkomster kronor 55,067: 99 samt i nettoomkostnader (således efter afdrag af några å vissa konton krediterade inkomster):

Talare, studie, missions- och ungdomsundervisningskostnader	35,011: 40
Löner till 4 tjänstemän	3,900: —
Expeditionsanslag åt dessa	1,300: —
Postporton, telegram m. m.	4,097: 30
Ersättning åt ombud för deltagande i internationell kongress	1,800: —
Trycksaker och resor	7,639: 11
	<hr/>
	Summa kronor 53,747: 81

Visserligen uppstod under året ett öfverskott af kronor 1,320: 18, men med de ökade kraf, som alltjämt ställes på storlogen och med den utveckling särskildt folkbildnings- och biblioteksrörelsen tagit, blir det år efter år allt svårare att få debet och kredit att gå i hop.

Storlogen kunde till en början lämna 25 kronors bidrag till hvarje nyupprättadt bibliotek, men har nödgats nedsätta detta belopp till 10 kronor, med hänsyn till det stora antalet sökande.

Från distrikten framträder allt kraftigare anspråk på att få större del af det årliga bidraget, ty äfven de ha bekymmersamt att ordna sin ekonomi. Att höja medlemmars bidrag, som till siffran varit lika i 30 år, är ej möjligt, då ju medlemmarne till hufvudsaklig del rekryteras ur de minst burgna samhällsklasserna och de därjämte ha sina egna logers ekonomi att uppehålla. För dem skola anskaffas lokaler, inredning, arbetsmateriell, talare och dylikt.

Vid inträffad svårighet att anskaffa för verksamheten erforderliga medel måste i första rummet, hur beklagligt det än vore, ordens folkbildningsverksamhet sättas åsido. Därför vore det att trygga just denna verksamhets bestånd och utveckling inom Sveriges största folkorganisation, goodtemplarorden, om staten hjälpande inskrede. De stora ekonomiska uppoffringar ordens medlemmar underkastat och fortfarande underkasta sig för att uppehålla och fortsätta det samhällsgagnande arbete, som goodtemplarorden under en lång följd af år utfört i vårt land, torde väl berättiga ett dylikt inskridande.

Med stöd af det anförda hemställes

att Riksdagen måtte af de i Kungl. Maj:ts nådiga proposition n:o 184 omförmälda medlen åt Sveriges Storloge af I. O. G. T. på de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvas lämpliga, bevilja ett anslag af 15,000 kronor, att utgå under år 1910.

Stockholm den 21 april 1909.

<i>S. H. Kvarnzelius.</i>	<i>L. Gust. Broomé.</i>	<i>D. Persson</i> i Tällberg.
<i>Edvard Wavrinsky.</i>	<i>Alfred Stärner.</i>	<i>Rob. Karlsson.</i>
<i>Oskar Berg.</i>	<i>Sven Linders.</i>	<i>A. Thylander.</i>
<i>Bernh. Eriksson.</i>	<i>C. E. Svensson.</i>	<i>Nils Larsson.</i>
<i>J. E. Cervin.</i>	<i>Rikard Hagberg.</i>	<i>Ernst Blomberg.</i>
<i>Fr. Berglund.</i>	<i>Johan Forssell.</i>	<i>L. J. Carlsson.</i>

N. A:son Berg. Johan Olofsson. J. Hasselquist. Carl Jansson.
Karl Otto. Bernt Wilson. Ing. Bergman.
P. E. Hedström. Nils Persson. J. Lindgren.
E. A. Leksell. Jonas Jonsson, Emil Kristensson.
Hå.
M. Sundström. Linus Lundström. Frithiof Söderbergh.
Ernst Beckman. Karl Karlsson.
